

Nr 19 B.

Ankom till riksdagens kansli den 16 februari 1921 kl. 1 e. m.

Utlåtande angående regleringen av utgifterna för kapitalökning å tilläggsstat till riksstaten för år 1921 i avseende å post- och telegrafverken.

(4:e avd.)

Postverket.

1:o) I den till riksdagen den 7 januari 1921 avlåtna propositionen, nr 2, med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1921 har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen under rubrik »utgifter för kapitalökning: bil. 1: 1921 års tilläggsstat» fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden nämnda dag (punkt 1), föreslagit riksdagen att för inköp av inventarier för postverkets behov på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

Inköp av inventarier.
[1*.]

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att för inköp för postverkets räkning av fastigheten nr 2 i kvarteret Saturnus i Sundsvall på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 130,000 kronor.

Inköp av fastighet i Sundsvall.
[2.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 3—5 av åberopade statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser inköp av en intill posthuset i Sundsvall belägen fastighet med adressnummer 11 vid Kyrkogatan. Avsikten med detta köp är att bereda möjlighet för den ut-

*) Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

byggnad av posthuset, som på grund av det redan nu otillräckliga lokalutrymmet för postkontoret med säkerhet kan väntas i framtiden bli nödvändig. Det för fastigheten fordrade priset är 130,000 kronor. Enligt det med ägaren träffade preliminära avtalet om fastighetens försäljning till postverket med tillträde den 1 april 1921 skall köpet komma till stånd endast under förutsättning, att Kungl. Maj:t och riksdagen före den 20 mars 1921 beslutat, att fastigheten må för postverkets räkning förvärfvas.

Beträffande sättet för täckande av ifrågavarande liksom de under punkterna 3, 4, 6, 7, 9 och 10 på tilläggsstaten åskade anslag till utgifter för kapitalökning för ändamål, hörande under post- och telegrafverken, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att desamma finge utgå av lånemedel. Häremot har utskottet intet att erinra.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för inköp för postverkets räkning av fastigheten nr 2 i kvarteret Saturnus i *Sundsvall* på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 130,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Telegrafverket.

Arbetar-
bostäder i
Göteborg.
[3.]

3:o) Beträffande telegrafverket har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 3) att till täckande av brist, som uppkommit å av riksdagen anvisat anslag till uppförande av arbetarbostäder i Göteborg, på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 333,900 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 6 och 7 av statsrådsprotokollet.

Med anledning av Kungl. Maj:ts framställning i ämnet anvisade 1918 års lagtima riksdag för inköp av vissa tomter i Kungsladugården och den s. k. Bagaregården i Göteborg samt för uppförande å dessa tomter av arbetarbostäder för år 1919 ett reservationsanslag av 615,000 kronor.

Med förmålan att kostnaden för ifrågavarande arbetarbostäder på grund av höjda arbetslöner och utförandet av en del oundvikliga extra arbeten stigit från beräknade 615,000 kronor till 948,896 kronor 99 öre, eller sålunda i runt tal med 333,900 kronor, har telegrafstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måste föreslå riksdagen att för täckande av den sålunda uppkomna bristen på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 333,900 kronor.

Utskottets
yttrande.

Med hänsyn till den stegring, byggnadskostnaderna på de senare åren undergått, torde få anses förklarligt, att de för ifrågavarande byggnadsföretag redan år 1917 upprättade kostnadsberäkningarna icke visat sig hållbara. Utskottet, som på grund härav icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må till täckande av brist, som uppkommit å av riksdagen anvisat anslag till uppförande av *arbetarbostäder i Göteborg*, på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 333,900 kronor, att utgå av lånemedel.

4:o) Kungl. Maj:ts har vidare (punkt 4) föreslagit riksdagen att för inköp för telegrafverkets räkning av fastigheten $\frac{1}{720}$ mantal *Aspbenning nr 3 litt. D i Västanfors socken* på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 20,000 kronor. Inköp av fastighet i Västanfors.
[4.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 7—9 av åberopade statsrådsprotokollet.

Med den utveckling, telegrafverkets station i Västanfors nått, har den för ändamålet förhyrda lokalen blivit otillräcklig. Att i samhället förhyra ny lokal, lämplig för telegrafverkets behov, har ej låtit sig göra. Den för inköp ifrågasatta fastigheten synes kunna under många år framåt bereda fullt tillräckliga expeditions- och bostadslokaler för telegrafverkets räkning. Det begärda priset av 20,000 kronor torde icke få anses oskäligt. Köpets giltighet har emellertid gjorts beroende av att beslut i ämnet fattas före den 1 juli 1921.

Då det synes utskottet för statsverket fördelaktigt, att ifrågavarande lokalfråga ordnas på sätt nu föreslagits, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för inköp för telegrafverkets räkning av fastigheten $\frac{1}{720}$ mantal *Aspbenning nr 3 litt. D i Västanfors socken* på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 20,000 kronor, att utgå av lånemedel.

5:o) Kungl. Maj:ts har (punkt 5) föreslagit riksdagen att för inköp för telegrafverkets räkning av ett område om 2,617 kvadratmeter av hemmansdelen $\frac{4843}{102400}$ mantal *Boden nr 2 litt. A¹ ba i Boden* på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 40,000 kronor. Inköp av byggnadstomt i Boden.
[5.]

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 6 saml. 15 häft. (Nr 19 A—19 B.) 3

Av telegrafstyrelsen har i ärendet framhållits, att den av telegrafverket i Boden förhyrda stationslokalen med den omfattning, trafiken vid nämnda station numera tagit, vore för liten och dessutom i flera andra avseenden olämplig och otillfredsställande. Någon utvidgning av denna lokal vore icke möjlig och någon ny för ändamålet lämplig sådan stode icke att i samhället uppbringa. Den nu för inköp ifrågasatta tomten vore synnerligen centralt belägen. I den blivande stationsbyggnaden å tomten skulle även kunna inrymmas lokaler för postverket, vars nuvarande lokaler å platsen icke vore tillräckligt rymliga och dessutom mindre tidsenliga.

Då inköp av tomt för ifrågavarande ändamål synes utan större olägenhet kunna tills vidare anstå, får utskottet, som dessutom finner det fordrade priset 40,000 kronor väl högt, hemställa,

att Kungl. Maj:ts förvarande framställning icke må vinna riksdagens bifall.

Överdragsstationer i Alingsås, Gudhem, Lyrestad och Örebro.
[6.]

6:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att för uppförande av byggnader för överdragsstationer i Alingsås, Gudhem, Lyrestad och Örebro på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 520,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 12—13 av åberopade statsrådsprotokollet

Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 48 därom gjorda framställning anvisade 1920 års riksdag för anläggande av en kabel för riksledningar mellan Stockholm och Göteborg för år 1921 ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor. Enligt den preliminära kostnadsberäkning, som låg till grund för berörda proposition, skulle kostnaden för de överdragsstationer, som vore nödvändiga för att direkt förstärka telefonströmmarna i kabeln och som skulle uppsättas i Enköping, Västerås, Örebro, Töreboda, Falköping och Alingsås, belöpa sig till 900,000 kronor.

Nämnda stationer antogos kunna inrymmas i telegrafverkets stationslokaler. Endast någon mindre byggnad skulle behöva uppföras å plats, där telegrafverket hade en mycket liten lokal. Av undersökningar, som först sedermera kunnat slutgiltigt verkställas, framgår emellertid att de nuvarande lokalerna i allmänhet äro alldeles otillräckliga för detta nya ändamål. Dessutom har det visat sig nödvändigt att delvis flytta kabeln längre från järnvägen Stockholm—Göteborg, varför varken Töreboda eller Falköping komma att passeras av kabeln. Överdragsstationer komma därför att i stället för å sistnämnda platser anordnas i Lyrestad

och Gudhem, å vilka orter telegrafverket ej har några lokaler. Det nu äskade anslaget avser uppförande av nya byggnader för överdragsstationer i Alingsås, Gudhem, Lyrestad och Örebro. För stationen i Enköping torde, med hänsyn till pågående underhandlingar om lämpligt markförvärv för stationen, tills vidare kunna anstå med uppförande av stationsbyggnad.

Med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen och för att icke den redan beslutade anläggningen av telefonkabel mellan Stockholm och Göteborg må fördröjas genom att ifrågavarande byggnader icke hinna färdigställas, har utskottet funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för uppförande av byggnader för *överdragsstationer i Alingsås, Gudhem, Lyrestad och Örebro* på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 520,000 kronor, att utgå av lånemedel.

7:o) Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen att för uppförande av förrådsbyggnad i Älvsjö på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 13—15 av åberopade statsrådsprotokollet.

Telegrafverkets huvudförråd är inrymt i tvenne magasinsbyggnader belägna å ett telegrafverket tillhörigt område invid Älvsjö järnvägsstation. I den mån verkets utveckling fortskridit, hava emellertid magasinslokalerna visat sig icke kunna motsvara de krav, som måste ställas på ett centralförråd av den omfattning, som verkets huvudförråd nu har. Såväl brist på utrymme som ock på uppvärmda lokaler för vissa ändamål har vållat betydande olägenheter. Telegrafstyrelsen har därför föreslagit Kungl. Maj:t uppförande av ytterligare en magasinsbyggnad å ifrågavarande område vid Älvsjö; och har kostnaden för en sådan byggnad beräknats till 150,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för uppförande av förrådsbyggnad i *Älvsjö* på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor, att utgå av lånemedel.

*Ny förråds-
byggnad
Älvsjö.
[7.]*

Inköp av
fastighet i Ny-
köping.
[8.]

8:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8) att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, för inköp för telegrafverkets räkning av fastighet i Nyköping på tilläggsstat för år 1921 beräkna ett reservationsanslag av 463,000 kronor kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Utvidgning av
telegrafbygg-
naden i
Sundsvall.
[9.]

9:o) Kungl. Maj:t har (punkt 9) föreslagit riksdagen att för utvidgning av telegrafbyggnaden i Sundsvall på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 160,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 16—17 av åberopade statsrådsprotokollet.

För utvidgning av telegrafbyggnaden i Sundsvall har riksdagen med godkännande av ett av telegrafstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 november 1919 för ifrågavarande byggnadsföretag framlagt kostnadsförslag för åren 1919—1921 beviljat sammanlagt 770,000 kronor. I skrivelse den 29 september 1920 har telegrafstyrelsen meddelat Kungl. Maj:t, att byggnadsstyrelsen, som anbefallts att efter samråd med telegrafstyrelsen verkställa arbetet ifråga, funnit den beräknade totalkostnaden, 770,000 kronor, vara för låg. Enligt av byggnadsstyrelsen gjord ny beräkning kunde kostnaderna för byggnadsföretaget numera på grund av de stegrade byggnadskostnaderna antagas uppgå till omkring 930,000 kronor. Nedanstående tablå utvisar de belopp, vartill de i omförmälda båda beräkningar ingående olika posterna upptagits.

	År 1919	År 1920	
Byggnadskostnad.....	530,000	650,500	{ grundläggning .. 127,500 huvudentreprenad 470,000 tegel..... 53,000
Värme	84,000	102,800	
Vatten	48,000	57,600	
Elektriska ledningar.....	18,300	18,300	
Ritningar och kontroll ...	30,000	33,000	
Oförutsedda utgifter.....	59,700	67,800	
	<hr/> 770,000	<hr/> 930,000	

För avslutande av ifrågavarande byggnadsarbete skulle alltså erfordras ytterligare 160,000 kronor.

Då den i statsverkspropositionen lämnade utredningen och de uppslysningar i övrigt, som utskottet ansett nödigt införskaffa, giva vid handen, att totalkostnaden för ifrågavarande byggnadsföretag, som är avsett att slutföras redan under innevarande år, icke torde kunna nedbringas under det numera beräknade beloppet, 930,000 kronor, torde ett bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag få anses vara oundvikligt.

Utskottets
yttrande.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må för utvidgning av telegrafbyggnaden i *Sundsvall* på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 160,000 kronor, att utgå av lånemedel.

10:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 10) och under hänvisning till vad utskottet anfört i sitt utlåtande denna dag nr 19 A punkt 11:o, får utskottet, som beträffande Kungl. Maj:ts i detta sammanhang gjorda framställning angående anslag för anläggning av en radiostation för trafik med Nordamerikas Förenta Stater kommer att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, hemställa,

Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende.
[10.]

att riksdagen må för *fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor, att utgå av lånemedel.

11:o) Kungl. Maj:t har (punkt 11) föreslagit riksdagen att till förstärkning av telegrafverkets rörelsekapital på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 22,573,500 kronor.

Förstärkning av telegrafverkets rörelsekapital.
[11.]

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 15 februari 1921.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *C. J. G. Swartz*, *A. C. Lindblad*, *Ollas A. Ericsson*, *N. A. Nilsson*, *H. F. Lamm*, *J. Nilsson* i Skottlandshus, *J. L. Widell*, *O. U. B. Olsson*, *C. G. Ekman*, *E. A. Hallin* och *K. A. Tengdahl* samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *C. R. Jansson* i Falun, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *S. E. J. Lübeck*, *O. Nilsson* i Örebro, *J. Erlansson*, *O. Osberg*, *K. A. Westman*, *F. T. Hamrin* och *S. J. Karlsson* i Nynäshamn, med undantag därav att herr *Hamrin* icke deltagit i behandlingen av punkterna 1—4.

Reservation

vid punkt 5 (inköp av byggnadstomt i Boden) av herrar *C. J. G. Swartz*, *A. C. Lindblad*, *H. F. Lamm*, *J. Nilsson* i Skottlandshus, *K. A. Tengdahl*, *A. Anderson* i Råstock, *S. E. J. Lübeck*, *O. Nilsson* i Örebro, *O. Osberg*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Av den i ärendet förebragta utredningen, som återfinnes å sid. 9—11 av åberopade statsrådsprotokollet, framgår, att den av telegrafverket i Boden förhyrda stationslokalen med den omfattning, trafiken vid nämnda station numera tagit, är för liten och dessutom i flera andra avseenden olämplig och otillfredsställande. Någon utvidgning av denna lokal är icke möjlig och någon ny för ändamålet lämplig sådan står icke att i samhället uppbringa. Den nu för inköp ifrågasatta tomten är synnerligen centralt belägen. I den blivande stationsbyggnaden å tomten skulle även kunna inrymmas lokaler för postverket, vars nuvarande lokaler å platsen icke äro tillräckligt rymliga och dessutom äro mindre tidsenliga. Priset å ifrågavarande tomt, som har en areal av 2,617 kvadratmeter, är 40,000 kronor. Telegrafstyrelsen har under-tecknat kontrakt om inköp av tomten till nämnda pris; dock med förbehåll att kontraktet är för båda parterna bindande endast under förutsättning att Kungl. Maj:ts tillstånd till köpet erhålles före tillträdesdagen, som bestämts till den 1 juli 1921.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för inköp för telegrafverkets räkning av ett område om 2,617 kvadratmeter av hemmansdelen ⁴⁸⁴³/₁₀₂₄₀₀ mantal Boden nr 2 litt. A^I ba i Boden på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 40,000 kronor, att utgå av lånemedel.»